پسپۆڕی ئەدەب و پسپۆڕی ددان!..
سەدیق سەعید ڕواندزی

نزیك بەوەیە، هەموو نووسەرانی کورد، حەزیان لە داتاشینی شوناسی ڕۆشنبیری گەورە و جۆراو جۆر بێت بۆ خۆیان . ئەوان ئارەزوو دەکەن لە یەك کاتدا وەك:(شاعیر و نووسەر، لێکۆڵەر و ڕەخنەگر، چاودێر و ڕۆژنامەنووس، ڕۆماننووس و چیڕۆکنووس، وەرگێڕ و زمانزان) و چەندان شوناسی دیکەش بناسرێن. بگرە نووسەرانێك هەن، لە کۆتایی وتارەکانیان، خۆیان نازناو بۆ خۆیان دا ئەنێن، لە کاتێکدا ئەمە ئەرکی خوێنەرە ڕەخنەگر و ڕۆماننووس و شاعیر بناسێتەوە. سەیر لەوە دایە ئەوانە لەو جۆرە نووسەرانەن ڕەنگە لە ساڵێکدا بیست کتێب نەخوێننەوە، بەڵکو هەر سەرقاڵی کۆمێنت و کۆمێنتکاری و پۆستی فەیسبووك و چات و دنیای شاشەن. بێگومان بەرهەمی نووسەرێك، گەواهی توانا و لێهاتووی ئەو دەدات و ئیدی پێویست بەوە ناکات ئەو خۆی وەسفی خۆی بکات، چونکە کەس بە دۆی خۆی ناڵێت ترشە! نووسەری داهێنەر، بیری لای خەڵات و ڕێزلێنان و فیستیڤاڵ و داتاشینی نازناو نییە، بەڵکو بە دەنگ و لاتەریکانە، گۆشەگیرانە و دوور لە تەراتێنی نێو شاشە و شەڕی کۆمێنت و پۆست و پۆستکاریی، دوور لە خەمی نازناو و خەڵات و فیستیڤاڵ، سەرقاڵی دنیای خوێندنەوە و نووسینە. لە مێژووی ئەدەبی و ڕۆشنبیری ئێمەدا، دەیان داهێنەر و سمبولی ئەدەبی هەبوونە، بێ خەڵات و نازناویش، هەر هەبوونە. کە ناوی مامۆستا(مەسعود محەمەد) دەنیین، ئیدی هزر و فەلسەفەمان بیر دەکەوێتەوە، کە ناوی دڵدار دەنیین، نەتەوەییبون و کوردایەتیمان دێتە بەرچاو، کە ناوی هەژار موکریانی دەنیین، زمان و وەرگێڕان و فەرهەنگمان دێتە بەرچاو. ئەم نووسەرانە، لە هەموو ژیانیان خەڵاتێکیان وەرنەگرت، نازناوێکیان بەخۆیان دانەتاشی، کەچی بابەتێکی دوای ڕاپەڕین، کە سەرچاوەی مەعریفەکەی تەنها سۆسیال میدیایە، دێت دەیان نازناوی ڕۆشنبیری دەداتە پاڵ خۆی و بە جۆرێك خۆی لێ دەگۆڕێت، کەوادەزانێت تەنێ ئەو هەیە. لەو ڕۆژانەی ڕابردوودا، ناوەندێکی کولتووری لە سۆران، کۆڕێکی ئەدەبیان بۆ کەسێك سازکردبوو، ئەو کەسەیان وەك (پسپۆڕی ئەدەب) ناساندبوو. بێگومان ئاسایە کەسێك ماستەر، یان دکتۆرای لە ئەدەبی کوردی هەبێت، بەڵام پسپۆڕی ئەدەب چییە؟ مەگەر ئەدەب، نەشتەرگەری جومگە و هەرس و گەدە و دەمار و ددانە تا پسپۆڕی هەبێت؟ ئەدەب دنیای خەیاڵ و نووسین و جوانییە. ئەدەب دەیان و سەدان ساڵ لە مێژووی

ژانڕە ئەدەبییەکان دەکات، ئیدی نازانم چۆن کەسێك دەبێتە پسپۆڕی ئەدەبی؟ مەگەر ئەو مێژووی سەدان ساڵەی ئەدەبی کوردی خوێندەتەوە؟ هەموو ژانڕەکانی هەڵسەنگاندووە؟ پسپۆڕی ئەدەبی چییە؟ ئایا ئەدەب زانست و تەندروستییە تا کەسێك پسپۆڕایەتی لێ هەبێت؟ سنوورێك لە بەردەم ئەدەب و مێژووی ژانڕە ئەدەبییەکان نییە، ئیدی چۆن کەسێك ئەوەندە لێی قووڵدەبێتەوە تا پسپۆڕایەتی لێ بێنێت؟ بەشێکی ئەدەبی کوردی لە هەژار موکریانی بەرجەستە دەبێت، کەچی بۆ ئێستاشەوە هەر دەڵێن مام هەژار و هیچ شوناسێکی ڕۆشنبیری نادرێتە پاڵ و کەسیش وەك پسپۆڕی ئەدەب نایناسێنێت. ئەدەب سنوورێکی دیاریکراوی نییە، تا لێیەوە بگەینە خاڵی کۆتایی و ئیدی ئەو سنوورە بە سنووری ئەدەب بناسین و لێی قووڵبینەوە، تاکو پسپۆڕایەتی لێبێنین، وەك ئەوەی کەسانێك نەزانانە واتێگەیشتوون. بۆیە کەس پسپۆڕی ئەدەبی کوردی نییە و ئەوەشی خۆی وەك پسپۆڕ دەناسێنێت، دیارە لە بێ شوناسییەوە کە نییەتی، دەیەوێت شوناسێکی وەهمی بۆ خۆی دابتاشێت.

*ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی هەولێر ژمارە(4376) لە 31/8/2025 بڵاوکراوەتەوە.